

Numerul 30.

Oradea-mare 25 iuliu (7 aug.) 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

ORTOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE.

ACADEMIA ROMANA

Nr. II. 7122

București, 1904 iulie 26.

Onoratei redacțiuni a revistei „Familia“
in Oradea-Mare.

După lungi debateri, Academia Română, ținând seamă de indicațiunile date de către generalitatea scriitorilor și învățătorilor români din toate părțile, a modificat fundamental sistemul ortografic făcut de dânsa la 1880 și 1881, și a întocmit un mod de scriere mult mai simplu, întemeiat pe principiul fonetic de a scrie sunetele vorbirii prin anumite litere, fără considerațiuni etimologice sau gramaticale.

Nouele reguli ortografice sunt cuprinse în alăturata broșură.

Este un mare interes de cultură națională ca să ajungem cât mai curând la o uniformitate deplină în ortografia limbii noastre în toate manifestările scrise. Presa periodică este în întâiul loc chemată să contribuie la unificarea acestui element însemnat de cultură națională.

Spre acest scop, avem onoare a vă ruga să binevoiți a adopta și în organul Domniei-Voastre de publicitate ortografia întocmită de Academia Română, făcând să se publice în acelaș timp și regulile admise de ea.

Președintele, I. Kalinderu

Secretarul general, D. Sturdza

*

Regule ortografice 1904.

Intâia misiune specială ce s'a pus Academiei Române la înființarea ei, în 1866, a fost: „de a determina ortografia limbii române“.

Din această cauză în cei dintâi trei ani ai ac-

tivității ei, 1867—1869, cele mai îndelungate și ade-seori foarte aprinse discuțiuni s'au făcut asupra ortografiei. Aceste discuțiuni au ajuns la sistemul de scriere votat la 13 septembrie 1869.

După ajungerea celor doi latinizatori hotărâți, Laurian și Massim, la conducerea tinerei instituțiuni, ortografia academică a fost și ea tot mai mult latinizată, ca și limba, până a ajuns la punctul culminant în cunoscutul „*Dictionariu*“ de la 1871—1876. Lumea literară, scriitorii și publicul, nu au urmat calea arătată în aceasta direcțiune.

Academia Română, reconstituită și înălțată, prin legea de la 1879, la situațiunea de Institut Național, a reluat, în anii 1880 și 1881, discuțiunile ortografice, a părăsit ortografia etimologică latinizatoare și a stabilit un nou fel de ortografie mult mai ușoară. În locul etimologismului latinizator s'au pus regulile de scriere restrânse în marginile *etimologismului* român. Astfel s'a făcut un mare pas spre unificarea scrierii în toate țările românești.

La 1895 s'au discutat din nou și s'au schimbat unele puncte din ortografia primită la 1880—1881, dar principiul a ramas acelaș.

Publicul, scriitorii și învățătorii de toate gradele, în marea lor majoritate, nu au fost pe deplin mulțumiți nici cu acest fel de scriere, și întrebunțau unii și cereau alții o scriere mai simplă, mai ușoară, întemeiată pe principiul fonetic.

În 1904, Academia, dând ascultare acestor dorințe, a făcut un nou și mare pas în dezvoltarea scrierii literare a limbii românești: a părăsit cu totul principiul etimologiei și a primit scrierea în general întrebunțată în Regat *întemeiată pe principiul fonetic: de a scrie sunetele vorbirii prin litere adaptate fiecăruia*, fără a se ținea samă, dacă sunetul care se scrie derivă dintr'altul schimbat din cauze fonetice.

În paginile următoare se arată mai întâiu regulile stabilite astfel pentru scrierea românească, apoi se dă un dicționar ortografic, în care s'au adunat mai ales cuvinte asupra scrierii cărora ar putea fi îndoială.

București, 11 iulie 1904.

I. — În scrierea limbii românești se întrebuințează următoarele 27 de litere :

Pentru *Vocale* 8 : a, e, i, o, u, ă, â și î.

Numai în nume proprii străine se întrebuințează și y, ö, ü etc. : Stanley. Römerbad, Würzburg.

Pentru *Consonante* 19 : b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ș, ț, ț, v, x, z.

Numai în nume proprii și în cuvinte străine se întrebuințează literele și grupurile :

K, qu, ph, th, w : Kant, kalium, Quintilian, Aquitania, Philippsburg, Thionville, Thurgau, Wagner, White, Wiesbaden.

Nu se scrie : Mihalake, Sak, Take, ecuație, ci Mihalache, Sache, Tache, ecuație sau ecuație.

Se scrie înse : kilogram, kilometru.

Numele proprii de familie române își pot păstră ortografia lor : Kogălniceanu, Kretzulescu, Kalinderu, Quintescu.

II. — În regulă generală fiecare literă prezentă în scriere un anumit sunet al vorbirii și fiecare sunet al vorbirii se scrie printr'una și aceeași literă.

În practică sunt înse câteva abateri de la acest principiu general al scrierii :

a, literele ă și î însemnează amândouă același sunet,

b, literele c și g reprezintă amândouă câte două sunete deosebite,

e, litera x reprezintă o grupă de două sunete.

III. — Literele enumerate mai sus reprezintă sunetele cuvintelor precum urmează :

Vocale.

a : ața, amar, ară,, mare, țară, buna, știă, adună, vedeă, auziă.

e : cere, merge, cetește, vede, verde, șade.

= Diftongul ea se scrie ea (nu é) : ceară, ceapă, să dea, să crează, neagră, dreaptă.

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor în -e și eă (a bate, a vedeă) se scrie cu -eă la sing. și cu -eau la plur. : el vedeă, ei tăceau, el băteă, ei mergeau.

i : înimă, pîtc, negri, afli, dormi, turti.

= Se scrie î (nu i) și când se pronunță semison (î consoana), aflându-se înainte sau după vocală și formând diftong cu dânsa ; asemenea și la sfârșitul cuvintelor după vocală sau după consonantă :

țară, țarnă, țarbă, roib, șoim, țertare, doznă, aibă, uitare, nîmire, piept, fier ; i-am luat, noi, boi, doi, cei ;

buni, nori, mergi, frați, drepti, fi, fii, copiii, vezi-i, bate-i.

= Spre deosebire, acolo unde i final este întreg și intonat, se însemnează cu accentul grav (`) : a auzi, a lovi, a dormi (vezi mai jos nr. V.)

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor terminate la infinitiv în -i și -i (a sări, a coborî) se scrie cu -iă la sing. și cu iau la plur. : el săriă, ei dormiau.

o : om, orb, Oprea, popor, noroc, soc, somn, soc, o casă, spune-o, am dat-o.

= Diftongul oa se scrie oa (nu ó) : poamă, moară, doarme, moarte, oameni, toacă, toarce, cunoaște.

u : unu, ura, unsă, ușă, nume, bun, sună, negru, umplu, umplu, tăcu, făcu.

= Se scrie u (nu ũ) și când se află înainte sau după altă vocală pronunțat semison și făcând diftong cu ea :

ou, nou, bou, sau, său, fiu, teiu, altoiu, zăvoiu, vioiu ; nueaua, nouă.

ă : sărăcie, mărunt, bătut, bunățate, învăț, adevăr, tău, său, supărare, mă, supăr, văd, împărat, rămas.

â—î : se scrie în două feluri :

a, Se scrie cu â în corpul cuvintelor : sânge, plânge, cântă, cât, atât, vânt, vânz, vânzare, hatâr, mormânt, cuvânt, când, rând, sfânt, — toate formele verbale terminate cu -ând : cântând, văzând, făcând, mergând, urând (de la urare.)

b, Se scrie cu î la începutul cuvintelor : în, înainte, încă, înger, încure, încere, îndoit, înot, îl, îmi, îți, își, îi.

Se scrie asemenea cu i :

1. În cuvintele compuse precum sunt : neîndurare, neîmpăcat, preîntîmpinat.

2. În terminațiile flexionare ale verbelor terminate în -ri : a urî, coborî, hotărî, târî, urîm, coborîm, hotărîm, târîm, urît, coborît, hotărît, târît, urînd, coborînd, hotărînd, târînd.

Consonante.

b : bun, brâu, sobă, bob.

d : dau, adă, șed.

f : fag, foc, figură, filozofie, fizică, tipografie, Filip. = Nu se scrie ph în loc de f decât în nume proprii străine (vezi I).

h : ham, hoț, patriarh, hartă, arhivă, arhiereu, himeră, arhitect.

j : jaf, joc, Blaj, viteji (pl. de la viteaz), vitejie.

l : lemn, loc, halat, deal.

m : mare, măr, amar.

n : nimic, noroc, prune, nun.

p : pace, părinte, apă, dop, plop.

r : rac, sare, amărit, rar.

s : sac, casă, poveste, folos.

ș : șarpe, ședere, vești, povești, crești, crește, domnești, împărătește, Pitești, București, Negoești, știu, știință, ștrengar, miriște, buștean, chipeș. = Nu se scrie s în loc de ș în grupul șt ; deci nu : -sci, -sce pentru -ști, -ște.

t : tare, telegraf, Toma, uitat, tot ; asemenea : teolog, Teodot, nu theolog, Theodor.

= Nu se scrie c în loc de t în grupul șt ; deci nu : -sci, -sce în loc de -ște, -ști.

ț : țară, țepi, ținut, ață, frați, moț, piață, finanțe.

v : vas, venin, viță, voie, jilav.

z : zor, zeu, zină, botezat, bizantin, lucrează, îndrăzneț, ziua, vezi, verzi, calzi, a mucezi, inverzit, încălzind, rază, pază, vază, roză, nazal, poezie, engleză, franceză, fizică, ipoteză, vizită, poziție, văzând, șezând, abuz.

c, g : însemnează fiecare câte două sunete deosebite după poziție și anume :

1. la sfârșitul cuvintelor sau înainte de consoanțe sau de vocalele *a, o, u, ă, â* înseamnă sunetele aspre *k, g*:

ac, sac, sec, cuc, clacă, clopot, creșe, crud, — ca, cap, cocoș, cot, câine, cădere, zăcănd, bucată, bucurie; bag, neg, stog, fag, glas, gros, grădină, gard, gol, gură, găsit, gând.

2. înainte de *e, i* înseamnă sunetele:

ce, cetate, ceafă, începe, cercei, facem, cine, cireșe, nuci, mici, cercei; ger, geme, curge, ginere, pecingine, dregi, gingii, mergi.

3. când *c* și *g* înainte de *e* și *i* își păstrează valoarea aspră, se înseamnă cu *ch, gh*:

chem, chiag, chiar, chică, chingă; ghem, gherghel, Gheorghe, ghiață, neghină, neghiob.

x: înseamnă grupul de consoanțe *cs*: xilograf, lexicon, Xerxes, Xantip, Roxolani, luxație, relaxere, Alexandru, hexamtru.

IV. — **Duplicarea consoanțelor** se admite numai în următoarele cazuri:

1. când provine din alipirea a două cuvinte românești, din cari întâiul se termină și al doilea se începe cu aceeași consoanță sau de același fel; aceasta se întâmplă la cuvintele compuse din prepozițiunea *în* și un cuvânt începător cu *n* sau *m*: *innotare, innodare, innoire, innăscut; immormântare, immărmurit, immulțire, — se poate înse serie și inmulțire, inmormântare.*

2. pentru deosebire se admite duplicarea lui *s* în următoarele cuvinte:

massa de materie (la masse), massiv, — dar masa de scris, cassa de bani, cassier, — dar casa de locuit, rassa de animale și rassa călugărescă — dar barba rasă.

V. — **Accentuare.** — Se înseamnă cu accent grav (`) vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn: *făc`u, bă`t`u, șez`u; dorm`e, auz`e; cânt`a, lăud`a, vedea, șede`a, merge`a, dormi`a, sări`a;*

dar: *a hotăr`i, lucr`a, lăud`a, lăud`ă.*

VI. — **Apostroful (')** se întrebuințează spre a se arăta eliziunea unei vocale: *n'am (nu am), s'au (se au), v'aduc (vă aduc), v'am dat, v'ați arătat, s'au dus.*

— Prin urmare nu se va scrie:

celă-l'alt, cei-l'altți, ei: celălalt, cealaltă, ceialaltți sau ceialaltți, celelalte.

VII. — **Trăsura de unire (-)** se întrebuințează spre a se arăta juxtapunerea unor cuvinte, cari nu formează împreună un singur cuvânt compus: *rogu-te, vezi-l, îndură-te, uită-te, cântă-ne, spune-le, le-am dat, i-am luat, ne-am așezat, te-am văzut.*

Cuvintele compuse se scriu însă fără a se arăta elementele de compunere:

binefacere, bunăvoință, astfel, fiindcă, pentrucă, decât, ceva, dela, cineva, undeva, câtva, câțiva, câteva, totdeauna, astăzi, niciodată, deocamdată, extraordinar, pierdevară.

B a l a d ă .

*Pe lacul trist, adânc și mut,
Când ziua 'ncet se stinge,
Și zările se 'ntunecă;
Pe val o barcă-alunecă, —
Cărmaciul geme, plânge.*

*Pe val o barcă-alunecă
Iar apa se 'nșioară,
Și se 'ncrețește val de val
Și șopotind aleargă 'n mal
Și zine se scoboară.*

*Cu păr de aur vălurind
În razele de lună
Se 'nalță 'ncet, s'afund, dispar
Și dintre valuri reapar
Și 'n cete se 'mpreună.*

*Și ruși senine se desprind
Din gura lor fecioară,
Vibrează lacul de cântări,
Se scaldă valu 'n alintări —
— Cărmaciul se 'nșioară.*

*„Aud eu glasul teu domol
Ce tremură pe valuri?!
E cântul teu iubit, blajin,
Ori e al vântului suspin,
Ori șopot de talazuri?!“*

*Ah, nu-i al vântului suspin,
Nici șopot de talazuri,
Aici e locul unde ea
Se stinse cu a serii stea
În sărutări de valuri.*

*Și valurile s'au închis
În spume argintate,
Și numai apa murmurând
Povestea ta o cântă blând
Când luna 'n valuri bate.*

*Ah, vino iar, din valuri ieși
Când lacul doarme, tace
Și mâna ta la piept să-mi pui
Să vezi că pace-acolo nu-i...
Ah, jos, află-voiu pace?!*

*Vâslește trist și gânditor,
Privește cum se 'ngână
În joc fantastic resărind
Sirene, cari plutesc cântând
Făcându-i semn din mână.*

*Iar barca 'ncet s'afundă 'n zări,
În zări tot mai departe;
Plutind după Sirenele
Ce-l ispitesc cu genele
Și cântecul de moarte.*

*Iar noaptea vraja-i pacinică
Moenită blând și-o cerne,
S'ascunde luna 'n pâle de nori,*

*Pe valuri trec mii de flori...
Tăcere se așterne...*

*E liniște pe lacul mut
Un șopot nu pătrunde,
Dispare vâlul negrei seri
Și purpur norii 'mbracă 'n zări
Și purpur e pe unde;*

*Lin, barca, fără de stăpân
Pe lacul mort plutește,
Se varsă zorile 'n suris,
Se leagănă valul ca 'n vis
Și-o rugă blând șoptește.*

Bistrița.

Emil A. Ghiffa.

Ziua onomastică.

(Urmare.)

Pe Ilie Butuza îl gădălia vârful limbii să facă ob-
servare, că tot omul trebuie să piară de viu, de
oarece tot omul e viu până ce-i sună ora morții.
Numai atâta i-ar mai fi lipsit nenorocitului!... Nici
pitie nu zise sermanul și totuș îl trecură fiori reci,
când privi în ochii Macrinei. I se părură ca și când
acea ar fi scăpărat schintei vinete. Dacă ar esista
și aceea minune că Macrina să-i poată ceti cugetele
tănuite... Brrr!... Ferească-l Dzeu și toți sfinții de
aceasta pacoste!

— Așă dară totuș bine am lucrat că m'am
smuls din sărăcia satului acesta prost — îndrăzni a
observa Butuza sficios.

— Eră și timpul! — fulmină dăscălița. —
M'am săturat până peste cap de sărăcie și lipse.
Numai cât, bărbate, ar fi trebuit să duci în depli-
nire lucrul acesta cu vreo câțiva ani mai nainte.
Atunci poate că m'aș fi bucurat și eu.

Și acum nu te bucuri?

— Alegerea ta și postul teu e lucru neînsem-
nat pentru mine.

— Cum așă? Nu te bucuri că ne vom mută
la oraș?

Când auzi Macrina de oraș, pe lângă toată si-
lința ce și-o dădea, nu-ș putu ascunde bucuria care
incepă a-i încăzi încățva și inima ei împetrită.

— În oraș vom trăi domnește — zise ea în-
crezută. — Dar să nu cugeți, slăbănogule, că aș fi
avizată la mizerabila ta plătuță ca să-mi procur
spesele traiului domnesc.

— Trei sute de floreni e o sumă destul de fru-
rumoasă ca să putem trăi modest, nu inse dom-
nește cum îți inchipui tu — se încercă Butuza a
opri prea mărețul sbor al fantaziei nevastei sale.

Macrina îngână printre buzele sale dăbălate
în glas desprețuitor:

— Calicule! încă tu zici că-s inchipuită, tu care
care ești sărac, lipit pământului.

— Ne potrivim cu averea, Macrină dragă.

— Tu și eu? — se miră dăscălița avamă. —
E drept că n'am fost avută în aceea zi nefericită,
când am făcut și eu odată în viața mea o prostie
de mi-am legat capul de al teu. Dar eu n'am cruțat
nici o osteneală să scap de sărăcie, în care, fiind

legată de tine, m'ai tras și pe mine. În fine, după
multe svârcoliri, am ajuns și eu la bine, acum, sunt
avută.

Butura își căscă ochii mirați neștiind cum să
priceapă cuvintele nevastei sale. El avea deja espe-
riență de tot vastă pe acest teren, știea deci că fur-
tunele Macrinei de regulă cam cu astfel de preludii
se încep. Frica sa inse fu superfluă, căci Macrina
se mulțumi de asta dată cu atâta; scoase din sin
o scrisoare împăturată și i-o întinse lui Butuza zi-
când triumfătoare:

— Citește și vezi! Azi mi-a sosit.

Butuza percurse repede scrisoarea și, eră să
erumpă în scene copilărești când se convinsese din
aceea că consoarta lui a moștenit trei mii de fiorini.

Macrina stetea înaintea lui făloasă și triumfă-
toare ca un beliduce biruitor și-și păstea cu adâncă
mulțumire ochii țepoși pe fericitul Butuza care se
topia în căldura bucuriei indoite.

— Vezi acesta e meritul meu! — esclamă
Macrina făloasă ca și când ar fi sevârșit o faptă
mare.

Butuza deodată scăpă scrisoarea din mâni și
privi lung și zăpăcit la nevasta sa. În privirea sa o
frică nespūsă se amestecă cu un prepus îngrozitor.

— Macrină, dragă! — borboroză el palid ca
mortul căruia-i ridica pânza de pe obraz. — Pentru
Dzeu nu me spăria!

— Ce-i cu tine?

— Al teu e meritul că a repausat unchiul teu
care ți-a testat trei mii de fiorini?

Macrina își obli spinarea când respuse:

— Știu că nici nu-i al teu, calicule.

Butuza eră nimic total. Genunchii-i începură
a se bate de olaltă, privirea-i turburată rătăciă con-
fuză când la dăscăliță când la ușă, ca și când s'ar
fi temut că cineva ar fi putut auzi de acolo cuvîn-
tele neprecaute ale Macrinei.

— Griji, Macrină scumpă, ce cuvinte-ți ies din
gură! — îngână din nou învățătorul. — Legile sunt
aspre și nu pricep de fel gluma. Dacă cineva ți-ar
fi auzit cuvintele, de bună te-ar purtă pe la jude-
căți... Dar totuș... nu-mi vine a-ți crede ce zici. De
și cam pripită și cam pornită la fire, tu în fond
ești femeie cu inimă bună de creștin, tu n'ai putut
sevârși o faptă atât de criminală, atât de îngro-
zitoare...

— Ce ți-e omule? — își contrase energic Ma-
crina sprâncenele. — Îți perzi mințile de întortoci
câte verzi și uscate?

— Mi-e frică de ce zici, Macrină — respuse
Butuza cu glas nesigur. — Ce ai făcut cu unchiul
teu?... Cum să-ți pricep cuvintele, când zici că e
meritul teu că a repausat?

— Vezi bine că e meritul meu, că mie mi-a
fost unchiu, nu ție. Dzeu să-l odihnească, e mort
deja de patru săptămâni, și eu n'am auzit până as-
tăzi nimic despre aceasta.

Butuza se aruncă în grumazii nevastei sale:

— Dzeu să-l odihnească — cuvântă din adân-
cul inimei — eu eram gata să cred că l-ai omorât.

Cuvântul ultim, spre norocul seu, îl șoptise
numai pentru sine și Macrina nu l-a înțeles.

Așă dară domnul învățător Ilie Butuza se mu-
tase la noi cu o avere frumoșică pentru modestele
împrejurări între care eră obișnuit să trăiască.

Comuna noastră, precum spusese, e foarte plă-

cută și un cu pretenziuni modeste ca ale lui Ilie Butuza se poate simți în dânsa ca și când s'ar odihni în sinul lui Avram.

Cârma casei de la început tot Macrina o purtase; de când inse a moștenit, se credea îndreptățită să prindă frânele ocârmuirii casnice din ce în ce

P e g â n d u r i .

Ar fi și gustat învățătorul nostru cea mai desevărsită odihnă, dacă n'ar fi fost lângă el Macrina care nu-i dădea răgaz nici decăt.

tot mai scurte, tot mai strinse. Sermanul Butuza cu in-cetul ajunse sclav desevărsit, fără voie liberă, supus orbește caprițiilor nevestii sale. (Finea va urmá.)

U r a r e.

„Tot ce dorești să se 'mplinească!”

Strigarăți, buni amici, în cor. —

O comedie omenească!

Știți voi ce mi-ați urat? Să mor.

RADU D. ROSETTI.

V i s u l.

Basm oriental tradus din francezește.

Narzim eră un copil pios, totdeauna supus și iubit față de mamă sa Missur, sermană văduvă, care locuia cu el într'un bordei, nu departe de puternica cetate Delhi; cu ei împreună trăia și Elima, nepoata Missurei.

Elima avea ochi mari negri, o privire dulce și un dulce suris. Adesea îi zicea Narzim: „Elina, tu vei fi în totdeauna tovarășa mea și nu vom părăsi nici odată pe Missur; când vederea ei, care slăbește din zi în zi, se va stinge de tot, noi o vom așeză la umbra palmierilor, tu vei cântă și plăcerea de a te auzi o va face să uite că ochii ei sunt închiși luminei și frumuseților naturei. Pân' atunci eu voi fi mare și tare, voi cultivă câmpul nostru de orez și vocea ta melodiouă imi va face și mie munca mai ușoară”.

Elina zimbă și gândul că nu va părăsi nici odată pe buna ei mătușe, îi umplea inima de bucurie. Dragostea curată ce legă aceste trei ființe, eră singura lor fericire.

Tălharii omoriseră pe soțul Missurei, prădându-le câmpul de orez și de-atunci văduva nu mai putuse cultivă decât o mică parte din acest câmp și astfel abia aveau cu ce se hrăni.

Când cugetă la moartea soțului iubit și la ultimele sale cuvinte, se cutremură de groază și de jale sârmaua Missur ș-adese ori zdrobită de oboseală, amărită de-atâta mizerie și suferință, murmură în potriva sorței nemiloase zicând: „Creatu-ne-a oare Brahma numai pentru nefericire?”

Atunci șiroae de lacrimi vărsau ochii ei slabi, iar Narzim și Elina, văzând-o plângând, plâneau și ei; simțiau că Missur suferă și durerea ei le intristă sufletele; vocile lor amuțiau și jocurile încetau; Elina nu mai zimbă, Narzim sta nemișcat, dar vioiciunea fragedei sale vârste făcea să-i clocotească sângele și revoltat de-atâta nedreptate îi strigă și el lui Brahma cum auzise pe mama sa: „De ce ne-ai mai creat pentru atâta nefericire?”

Odată adormi copilul cu aceste întunecate și vinovate gânduri; abia îi închisese somnul pleoapele și un balsam binefăcător părea că se revarsă în vinele sale liniștindu-i sufletul. O făptură cerească i se arată; eră un tiner frumos; avea ochi dulci ca Elina, iar părul negru și inelat, ca al lui Narzim, îi cădea pe umeri. Aripile albe și strălucitoare îl susțineau în aer unde se legănă ușor în haine azurice ce-i învâliă trupul mlădios.

Copilul recunoscu pe unul din îngerii însărcinați a ezeută ordinile lui Brahma.

„Narzim, îi zise acesta, cu o voce duioasă, în care abia puteai deosebi mustrarea — te crezi tu într'adevăr creat spre nenorocire?”

— „Puternice Depta, repunse Narzim, de când m'am născut, nenorocirea s'a legat de pașii mei, singura fericire ce cunosc este dragostea mamei și a Elinei, dar și aceasta mi-o turbură suferințele lor”.

„Narzim, reluă îngerul, Brahma vrea să te fericescă, înse după legile lui, nici un muritor nu poate dobândi fericirea fără a aduce vre-o jertfă. Marele Brahma nu cere de la tine decât să renunți la cea ce stăpânești azi și apoi tot ce va fi noroc și avuție pe acest pământ al teu va fi; vino cu mine și vei cunoaște plăcerea și fericirea.”

Zicând, îngerul îl ridică în aer pe brațele sale — cel puțin așa i se părea lui Narzim în vis — și depărtându-se de pământ simțea că i se sfășie inima și strigă cât putea: „Lasă-me, lasă-me lângă Missur și Elina; ce vor gândi ele când nu me vor afla și ce vor face fără mine?”

— „Fericirea de a le vedea, zise Geniul, trebuie s'o jertfești pentru totdeauna”.

— „Dar fără ele unde aş putea eu afla fericirea; strigă băietul, plăceri și avuții mi-ai numai chin.”

— „Le vei uita, zise iar îngerul, cu o suflare voi stinge amintirea lor din inima și din mintea ta”.

„Oprește, răzni atunci Narzim, îniorcându-și fața ca nu cumva să simtă suflarea îngerului, oprește, căci de o mie de ori mai bine imi este să sufăr cu ele decât să le părăsesc și să le uit.”

La aceste cuvinte îngerul deschise brațele și Narzim, părea că simte cum alunecă ușor spre pământ.

„N'ai voit să rescumperi fericirea cu singurul preț cu care-ți eră permis s'o dobândești, zise îngerul în sbor, dar Brahma e bun; când suferința te va copleși strigă-me și voi fi gata să-ți ajut.”

Și cu aceste cuvinte se făcu nevăzut.

Dintr'odată, în vis, i se părû lui Narzim că trecuse peste un șir de ani și eră bărbat.

Dobândise par că și un amic bun care venind la el îi zise: „De vrei, vom locui în acelaș bordei. Missur va fi și mama mea, iar Elina imi va fi soră; vom lucră împreună câmpul de orez și munca brațelor noastre, le va imbunetăți traiul”.

Visă apoi că ntr'o zi plecase la Delhi să vândă orez și la întoarcere nu mai află nici pe amicul seu nici pe Elina, iar că Missur muri de durere după ce abia avu putere să-i povestească cum amicul împreună cu alți doi oameni tot așa de rei, legând pe Elina o duseră cu ei, iar că pe ea au lovit-o groaznic, când a ncerat să dea ajutor sermanei copile. „Vai mie, oftă în vis Narzim, am refuzat pentru ele plăceri și avuții și iată că le pierdui pe amândouă!”

— „Vino cu mine, îi zice de-odată îngerul arătându-i-se, de rândul acesta va fi mică jertfa ce vei avea de adus. Să părăsești speranța de-a regăsi pe Elina, aceasta este tot ce-ți cere Brahma și n schimb vei gustă toate bunetățile și plăcerile pământestești”.

— „Mai pot oare avea această nădejde?” întrebă Narzim.

— „Brahma, respunse îngerul, nu mi-a ordonat să-ți o răpesc, dar nici nu pot să-ți ajut a reafli pe Elina”.

„Puternice Depta, alerg s'o caut, căci speranța ce-mi dai mi-e atât de scumpă, încât nu me las de ea pentru nimic în lume!”

— „Du-te dar și când vei fi și mai nenorocit, strigă-me și voi veni”.

Narzim își vândură moștenirea și plecă în lume trudindu-se zadarnic să afle urma amicei sale. De multe ori se simțea zdrobit de durere, de foame, de oboseală, dar nici odată nu se gândi să cheme pe Depta, care i-ar fi cerut să renunțe la speranța de-a regăsi pe Elina.

I se părură, în visul seu, că într'o seară căzuse la poarta unei cetăți și că ne mai putând răbdă atâta suferință, își așteptă sfârșitul ne mai dorind a trăi.

Atunci, ca într'un nor luminos, i se arătă iar ingerul și-i zise: „Poți să trăiești și să redobândești sănătate, voie bună și chiar și pe Elina; ascultă pe acest om și află de la dânsul ce-ți cere Brahma pentru atâtea daruri scumpe“.

Întorcându-și capul Narzim zărește lângă sine un om cu vestminte bogate dar galben la față, tremurând și cu privirile speriate. „Ascultă, îi zise acest om vorbind repede și tot căutând cu ochii 'n jurul seu, ascultă, s'a comis o crimă rușinoasă și făptuitorul ei sunt eu. Iată-i, vin, m'au descoperit, me urmărește, sunt aproape. Me vor osândi, îmi vor luă bunurile și voi fi desonorat. Tu, serman muritor de foame, n'ai nimic de pierdut; o pedeapsă criminală care prin protecția și mijlocirea mea îți va fi iertată, ș-atâta tot. Ia hainele mele, pe care le vor recunoaște îndată și dă-mi mie pe ale tale, declară-te vinovat și jumetate din averea mea îți aparține. Fii sigur, că me voi ținea de cuvânt, de oare ce voi avea interes să păstrezi tăcere asupra păcatului meu“.

Marzim nu răspundea.

„Grăbește-te, timpul trece, ce te mai socotești? Nu vezi că ești pe jumetate mort de foame! când, lipsit de bani, nu mai ai poate nici o zi de petrecut printre cei vii, te mai gândești și-ți mai pasă cumva de stima lor?“

— „Lasă-me să mor, zise atunci Narzim; necunoscut de oameni, nu aștept să fi stimat de ei, dar nici n'aș putea trăi cu disprețul lor.“

Ingerul dispăruse, dar vinovatul era tot lângă Narzim stăruind să schimbe hainele și să se dea prins în locul seu, dar vai, cei care-l urmăreau îi ajunseră de urmă și iată-l înconjurat, legat și dus la închisoare.

Fiul Missurei rămase iar singur în mizerie și suferință, nu-i părea înse reu de bogățiile ce-ar fi trebuit să plătească cu necinste, suferind disprețul semenilor sei.

Ací — cum se 'ntâmplă adese ori în somn — visul se 'neurcă și Narzim îi pierdă șirul. Mai apoi visă de alte nenorociri. Invinovațit pe nedrept, zăcea par că 'ntr'o închisoare umedă, legat în fier, așteptând cu groază, să fie dus la spânzurătoare. Când disperarea îi ajunsese la culme, ingerul sta iară în fața sa.

„Ce mai ceri de la mine, îi zise condamnatul; ce sacrificiu mai pot oferi lui Brahma? nimic nu mi-a rămas, nimic nu mai am de pierdut, nu mai am nimic de jertfit.“

Trimisul cerese îl privi mai întii lung, cu înduioșare, apoi îi șopti: „Te înșeli. Îți mai rămâne o jertfă de adus ca să fii scăpat de moarte și de sărăcie. Privește, alături de tine, copleșit de plânsete și oboseală, doarme un om, odinioară vestit în lume de puternic și avut, el a atentat la viața unui suveran și nimic nu-l mai poate scăpa; nici aurul seu, nici pietrele scumpe cu cari-l veji împodobit. Cu

nimic n'ar putea îmblânzi și mitui pe păzitori, căci ei știu c'ar plăti cu capetele lor greșala de-a-i fi dat drumul; dar tu criminal obscur, abia știut de cei ce te vor judecă, fură toate aceste comori de la vecinul teu, el doarme și nu va simți; mai dă din ele păzitorilor, cari pe tine de bună seamă te vor lăsa să pleci — și fugi apoi cât vei putea. Nu pierde vreme, căci precum vezi, ușor îți mai poți rescumpără viața jertfind cinstea“.

Narzim ridică ochii spre inger, care-l privi cu un zimbet nespus de trist, îi cobori apoi asupra pietrelor scumpe ce se aflau răspândite în fața sa. Toată ființa i se cutremură și simți el bine că i-ar fi mult mai ușor să meargă la spânzurătoare decât să 'ntindă mâna asupra avuțiilor ce nu-i aparțineau, la cari nu avea drept; simți că mult mai scumpă îi era virtutea. Apoi întoarse din nou privirile către inger.

Depta, pare că cetise în cugetul curat al copilului, căci era vesel și cu un suris divin așa grăi: „Mai crezi tu c'ai fost creat numai pentru nenorocire?“

— Puternic Depta, răspuse fiul Missurei, pătruns de un duice simțimânt, ce nu cunoscuse până atunci, Narzim se simte fericit.“

— „Vezi dar, zise ingerul, că în cea mai adâncă desperare, ți-au mai rămas bunuri atât de prețioase încât nimic nu te-a putut hotări să le jertfești; încetează deci de-a te mai plânge și ține minte că ființele cari sunt în starea să iubească virtutea, nu sunt create numai pentru nefericire!“

În această clipă, o lumină atât de vie strălucii în ochii ingerului încât Narzim fu silit să închidă pe ai sei, prosternindu-se la picioarele trimisului ceresc. Când se ridică, nu mai văzu nici pe inger nici închisoarea cu nefericitul tovarăș.

Deschise ochii, era deștept. Se lumină de zină, Elina și Missur dormiau. Așa dar Narzim nu le pierduse, totul fusese numai vis — Narzim nu pierduse nimic. Părea că-i crește inima de bucurie și că dintr'ânsa, ca dintr'un isvor neseecat i se revarsă în tot corpul un simț de dulce fericire, dându-i putere și întărindu-i sufletul. Se simțea acum bărbat.

„Mamă, zise el îndată ce aceasta deschise ochii, m'am tot plâns de nenorocire, fără a cugetă că n'am făcut nimic spre a avea dreptul la fericire. Tu, bună și îngăduitoare m'ai lăsat prea mult timp să fiu tot copil și să n'am altă grijă decât a împărtași jocurile Elinei. Privește brațele fiului teu, sunt puternice destul și vor cultivă de-acum înainte câmpul în locul teu“.

Missur zimbă și îi incredință apoi uneltele de muncă. Narzim învăță a se slugi de ele și lucrând îi creșteau puterile din zi în zi. Missur, la sfârșitul zilei; nu se mai simțea prăpădită de oboseală și tot mai rar oftă; veselie se ivi din nou pe fața Elinei și în privirea lui Narzim. Une-ori el ridică ochii spre cer și împreunând mânilor mulțumia celui Atotputernic, care a sădit în inima omului virtutea, această floare scumpă, ce nu se poate vesteji decât cu propria noastră voință și greșală.

O. Maior.

SALON.

Un poet vagabond.

Zilele trecute în Lyon murise un ciudat poet, cunoscut în mahalalele orașelor mari: *Sarazzin*, care scrisese multe poezii ce se cântă de modiste, între cari și vestita: „Domnul căpitan”, care începe astfel:

„Bună seară, bună seară,
Dom'le căpitan!
Ninge, plouă, iar afară;
Și e uragan.
În alee, în bordee
Și în pieptul de femee“.

Cântecul acesta este popular. E cântat în Paris, precum în Marsilia, în Bordeaux, precum în Havre...

Sarazzin, a fost un om talentat. A frecventat școli, a scris poezii, creând „iluzii de un viitor mare”. Văzând înse traiul amar al scriitorilor, mai cu seamă sărăcia în care se află renumitul Hegesippe Moreaux, a „spânzurat lira în cui” și devenise preocupat de poame.

În poziția nouă era foarte îndestulit; ziua stătea subț sătră vânzând ciupercei, masline, mere, pere, iar seara se ducea acasă, și „așezându-se la gura sobii tieluiă vorbele rimate” — cari în curând fure cântate pe străzi.

Din incidentul morții lui, e de interes să amintim și de alți poeți favoriți ai poporului francez.

În Paris sunt cunoscuți doi hamali, cari scriu poezii bune, iscăbind pseodonyme batjocoritoare. Când: „*Monssieur Waldeck-Rouseau*”, când „*Jaurès*”, „*Petit magot*”,¹ pișcând și calumniând. — Actrițele: Rêjane, Sarah Bernhard, politicianii: Rochefort, Combes, prefectul poliției: Lépeine, sunt persoanele cari „perorează mereu” în scrierile acestor cântăreți.

Glatigny, „minunatul visător”, care scrisese atâtea volume frumoase (*Vignes folles*), ajunse pe străzile oamenilor, de sărac ce era. În fire semănă cu Chappelle și cu Verlaine.

Jacques Lorrain, fusese păpușar în *Quartier Latin*, și în poziția asta nu prea domnească scrisese: „*Don Quijote cel nou*”, un roman, care fiind plin de intrigi spirituale, a secerat mare învingere.

Matheron „zglobiul”, a fost ziler. Harel, crișmar, Lapointe, „genialul” — prietin al lui Hugo, Sue, Lamartine, — cizmar, care „avea calfe și când era poet cu nume”.

Și câți nu mai sunt de-acești pierde-vară în literaturile lumei. La ruși: Gogol și Gorki, care cunoaște toate mizeriile vieții; la englezi: Thaumoor, cunoscut de mărinari. La unguri: Hazafi Veray, iar la noi: Metz, cu păru creț, de care se zice să fi fost cândva foarte bogat.

Emil Isac.

¹ Magot = maimuță turcească; e vorbă de clacă.

Societatea fondului de teatru în Brad.

Programa festivităților.

Inteligența română din Brad a ales un comitet pentru aranjarea și conducerea festivităților cu ocaziunea adunării generale din Brad a Societății pentru fond de teatru român.

Comitetul acesta a stabilit următoarea programă:

1. Sâmbătă în 14/27 august, a. c. la orele 7 p. m. primirea comitetului la gara din Brad.
2. Sâmbătă la 8 ore p. m. seara de cunoștință în sala „Central”.
3. Duminecă în 15/28 august, a. c. la 10 ore a. m. serviciu divin în biserica gr. or. din Brad.
4. La orele 11 a. m. ședința I în sala de gimnastică.
5. La orele 2 p. m. banchet.
6. Seara la orele 8 concert împreună cu teatru.
7. Luni în 16/29 august la orele 9 a. m. ședința II tot acolo.
8. Luni seara: petrecere cu dans.
9. Marți în 17/30 august a. c. escurziune.
10. În decursul festivităților „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei” va aranja o expoziție din lucruri de mână pregătite de femei zarandene.

Programa specială se va publica mai târziu și se va distribui oaspeților.

Apel la Românii din Zarand.

Comitetul a adresat Românilor din Zarand următorul apel:

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român”, un factor principal de cultură al Românilor din Ungaria, își va serba adunarea generală ordinară din est-an în Brad la 15/28 și 16/29 august a. c.

Prima oară avem fericirea și noi, zarandeni, de a putea saluta în mijlocul nostru pe reprezentanții unei societăți, a cărei devisă e: luminarea neamului român prin teatru național.

Să folosim deci ocaziunea dorită, pentru a ne achita în mod demn de o datorie națională, ce ni se impune prin spriginirea morală și materială a acestui valoros așezământ cultural!

Subscrisul comitet speră, că onoratul public român din Zarand, de și nu se poate mândri cu o stare materială înfloritoare, ba nici chiar cu un an mănos; totuși se va avânta cu aceasta ocaziune la culmea datorinței sale. Drept aceea ne îndreptăm către frații noștri, Români din Zarand, cu rugarea călduroasă, ca cât mai mulți să se înscrie de membri la „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român”, să jertfească fiecare bănuțul seu în favorul Thaliei române și să se prezenteze cât mai mulți la serbarea ei!

Însufitețirea obștească și jertfa curată va dovedi puterea noastră de viață, dorul de lumină și dragostea față de așezămintele sfinte ale culturii naționale.

Ca să ajungem la un rezultat, care să ne servească spre onoare: apelăm la preoții și învățătorii noștri — pionerii culturii naționale, la tinerimea studiosă — mândria și speranța neamului nostru, la inteligența și toți oamenii de inimă din sinul popo-

rului nostru, și îi rugăm: onorați-ve și onorați-ne cu prezența voastră!

Să jertfim pe altarul Thaliei române!

Brad, 12/25 iulie 1904.

Pentru comitetul aranjator:

Vasilie Damian, president.

Dr. Pavel Oprea, v.-president, Dr. I. Rađu, secretar. Dr. I. Papp, cassar. Alex. Draia, controlor.

LITERATURĂ.

Biblioteca „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.” Din aceasta publicațiune a apărut broșura nr. 12 intitulată „Scurtă povățuire la stărpirea șoarecilor de câmp”. Instrucțiunea stațiunii r. u. de stat entomologice. 10 fileri exemplari. Sibiu, 1904. Din biblioteca Reuniunii până de prezent au apărut: „Ținerea vitelor” de Eugen Brote, 24 fileri. „Trifoiul” de Eugen Brote, 24 fileri. „Prăsirea pomilor” de Demitriu Comșa, 24 fileri. „Legea veterinară” de învățătorul Muntean, 80 fileri. „Insoțirea de credit” (Raiffaisen) de Aurel Brote, 1 cor. 60 fileri. „Cartea stuparilor săteni de Romul Simu, 70 fileri. Statutele „Tovărășilor agricole”. Statutele „Insoțirilor de credit” (Raiffaisen). „Povețe pentru stărpirea gândacilor de maiu”, 10 fileri. Darea pe vinuri și favorurile (inlesnirile) ce le face legea în privința ei proprietarilor de vii”. „Povețe pentru apărarea împotriva gândacilor, cari sfredelește mugurii”, 10 fileri. „Scurtă povățuire la stărpirea șoarecilor de câmp”, 10 fileri. Toate cărțile acestea se pot procura de la comitetul central al Reuniunii agricole și de la toate librăriile din țară.

Despre Ștefan-cel-Mare a apărut un volum și la noi. Titlul acestuia este: „Ștefan-cel-Mare”. Tradiții, legende, balade, colinde ș. a. culese din gura poporului de Teodor Bogdan. Editura librăriei Ciureu în Brașov. Cuprinde 42 diverse bucăți. Prețul 40 bani.

Alte scrieri despre Ștefan-cel-Mare. Au mai apărut: „Ștefan-cel-Mare în munții Vrancei” de Elena D. O. Sevastos. - „Viața și luptele lui „Ștefan cel-Mare” de Sergiu V. Cujba, București.

Cărți pentru popor. În editura librăriei Ciureu (Brașov) au apărut: a, „Apa tineretelor și alte povești popoarele”, de Laurențiu Ciorbea, paroc în Ponor, cuprinzând 6 povești („Apa tineretelor”, „Împăratul negru”, „Mândra lumii”, „Mia Ioan”, „Rogoz-Vodă și „Roșioara cea frumoasă”). Prețul 40 fileri. b, „Piparuș Petru”, poveste populară de S. Botezan. Prețul 10 fileri. c, „Cenușoara”, poveste populară de S. Botezan. Prețul 16 fileri.

TEATRU și MUZICĂ.

Dșoara Agata Bârsescu angajată la Berlin. Ziarul „Die Zeit” scrie că marea noastră artistă, dșoara Agata Bârsescu, care de loc n’a fost sprijinită la București, a fost angajată pe 5 ani la un teatru din Berlin, începând din toamna anului 1905.

Teatrul și cultura națională. Sub acest titlu „Voința Națională” din București publică un prim articol din care reproducem următoarele rânduri: „Ca să vedem rostul ce are teatrul, e destul să ve-

dem grija ce poporul german are pentru arta dramatică și silința coloniilor germane aflătoare, chiar la noi și aiurea, de a-ș crea teatru german. În „Rumänischer Lloyd” de la 26 iulie st. n. cetim un apel pentru întemeerea de teatre germane în România, Bulgaria, Serbia, Constantinopol, declarând că arta germană e un mijloc puternic, de a ținea viu simțul de legătură cu patria, trezind o mândrie îndreptățită și făcând cu putință a gusta operele artistice ale spiritului german. Și să fim siguri că Germanii de la noi vor face toate jertfele și vor avea teatrul de care simt nevoie: teatru german. N’ar fi prin urmare un sema trist, ca noi să nu găsim mijloacele de a înălță teatrul acolo unde trebuie să ajungă, făcându-l în stare să-și îndeplinească rolul lui eminent patriotice?

„Thalia Română.” Sub titlul acesta, dl Iustin Cl. Iuga, candidat de avocat în Deva, care a mai scos la lumină și alte compoziții muzicale, a publicat de curând un nou marș românesc, în amintirea adunării generale din Șimleu a Societății pentru fond de teatru român. Prețul 1 coroană, plus 5 fileri porto. La acelaș autor se mai află și se pot procura cu prețul redus și următoarele: 1. „Viorele de iarnă”, poezie mazur pentru pian; 2. „Marșul studenților”, pentru pian; 3. „Resignare”, romanță pentru voce și pian. Fiecare dintre aceste câte cu 50 fil. Iar cel ce procură toate compozițiile deodată, le poate primi pe toate cu 2 cor. + 10 fileri porto.

Concert și teatru în Oravița-română. Reuniunea română gr. cat. de cântări „Concordia” din Oravița-română a aranjat în 2 august n., St. Ilie, concert și reprezentație teatrală, sub conducerea învățătorului Ioan Bogdan, în grădina otelului „Coroana ungară”. După concert s’a reprezentat „Rezerviștii” vodvil într-un act de M. Millo, în fine dans.

La petrecerea meseriașilor români din Lugoj, în 2 august n., în pauză s’a reprezentat „Barbu Lăutarul” canțonetă comică de V. Alecsandri.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Fundațiunea Andrei Bârsceanu. Distinsul scriitor și profesor la școala comercială gr. or. română din Brașov, dl Andreiu Bârsceanu, obținând la Academia Română un premiu de 2000 lei, cu lucrarea sa „Istoria școalelor române din Brașov”, prin o generoasă și foarte avântată inspirațiune, a dăruit întreagă suma aceasta gimnaziului și școalei comerciale din Brașov, drept fundațiune pentru premiarea elevilor, cari se vor distinge prin sîrguință, purtare morală și activitate literară. Premiile se vor da mai mult în opere de valoare ale scriitorilor noștri de frunte. Nobila faptă a dlui Bârsceanu îi atrage și mai mult stima de care se bucură în obștea română. La mulți ani!

Un redactor — director de școală. Dl Victor Lazăr, fost redactor la „Foaia Poporului” din Sibiu și ca atare condamnat la închisoare de stat în Seghedin, îndeplinindu-și osânda, a trecut în România, unde dl Sp. Haret, ministrul instrucțiunii publice, l-a numit director la școala comercială română din Salonic. Dl Lazăr își va ocupa postul în 1 septembrie.

Institutele de învățământ din Blaj. Am primit Raportul despre institutele de învățământ gr. cat. din Blaj: gimnaziul superior, institutul pedagogic,

școala de aplicație, școala de fete, școala pentru învățăceii de meserii și negustorii și azilul de copii pe anul școlar 1903—1904. În fruntea raportului nu se publică nici o lucrare, ci înțrăm deodată în informațiunile școlare. La gimnaziu au funcționat 17 profesori pentru studiile ordinare și 7 pentru cele extraordinare. Biblioteca gimnaziului are 5697 volume; ceea ce tinerimei gimnaziale 2662. În cursul inferior fiecare classă ș-a avut biblioteca sa. Societatea de lectură a avut 109 membri și a ținut 30 ședințe ordinare și una festivă. În internatul Vancean au fost 101. Fondul pentru ajutorarea elevilor bolnavi s'a urcat la 18.955 coroane. Pentru masa studenților s'au colectat 15.110 cor. Elevii au format un cor și o orchestră sub conducerea profesorului de muzică Iacob Mureșianu. Numarul elevilor: 493 Români și 10 Maghiari; 403 gr. cat.; 89 gr. or.; 4 rom. cat.; 2 ref. și 5 jidovi.

Doze române sibiene bacalaurate. Cetim în „Telegraful Român” că dșoara Eleonora Leményi, fiica dlui avocat dr. Liviu Leményi, a făcut cu bun succes examenul de maturitate la gimnaziul de stat din Sibiu; și tot cu bun succes a dat examenul de maturitate și dșoara Otilia Erica Comșa, fiica dlui profesor seminarial, Dimitrie Comșa, la gimnaziul săsesse din Sibiu.

Gimnaziul din Năseud. Raportul al XLI-lea despre gimnaziul superior fundational din Năseud pe anul școlar 1903—1904, publicat de directorul Ioan Gheție, ofere intiu continuarea lucrării dlui profesor Virgil Șotropa, intitulată „Istoria școalelor năseudene”. Apoi urmează doue discursuri funebre rostite unul de dl profesor Pletoș la moartea lui dr. I. Malaiu; altul de dl profesor Pecurariu la moartea lui Leontin Drăgan, ambii foști profesori. Apoi vine discursul festiv pronunțat tot de dl profesor. I. Pecurariu la 4 oct. 1903, ziua aniversară a înființării gimnaziului. Din datele școlare scoatem următoarele: director a fost ales și întărit dl Ioan Gheție; au funcționat 8 profesori ordinari definitivi, 1 profesor ord. de muzică, 1 profesor ord. de desen și gimnastică, 1 profesor suplent, 1 pensionar cu însăreinare provizorică și 1 profesor ajutător. Numarul elevilor a fost 298, din cari 286 Români, 7 Maghiari, 5 Germani. După confesiune 206 gr. cat., 79 gr. ortodoxi, 7 rom. cat., 1 ev. lut., 1 ev. calvin și 4 jidovi.

Școala comercială română din Brașov. Anuarul școalei comerciale superioare gr. or. române din Brașov, pe anul școlar 1903—1904, publicat de directorul Arseniu Vlaicu, are 110 pagini. Anuarul se deschide cu o lucrare a dlui director intitulată „Carierile abiturienților”, apoi urmează „Cestiunea cursului practic”. Au funcționat 11 profesori. Societatea de lectură a fost condusă de profesorul Andreiu Bârseanu. Afară de colecțiunile comune cu gimnaziul, școala comercială are și ea una specială merceologică-technologică. Numarul elevilor 83, dintre cari 80 Români și 3 Germani. După confesiune, 68 gr. or., 12 gr. cat. și 3 ev. luterani.

Școala civilă de fete a Asociațiunii. Anuarul al XVIII-lea al școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Sibiu, pe anul școlar 1903—1904, publicat de directorul dr. Vasile Bologa, ne ofere următoarele: Un studiu de profesorul dr. I. Borcia, intitulat: „Ce citesc fetele noastre”; apoi un discurs al directorului școalei ros-

tit la încheierea anului școlar 1902—1903. Discursul pronunțat tot atunci de dl dr. Miron Cristea, ca delegat al comitetului Asociațiunii. Corpul didactic a fost compus din 6 profesori definitivi și suplenți, 2 cateheți, 6 instructori și instructoare. Directoarea internatului a fost dșoara Elena Petrașcu, medicul internatului dr. I. Beu. Numarul elevilor 98, din care 81 ordinare și 17 privatiste, din cari în cursul anului s'au retras 3. Toate Române. După confesiune, 78 gr. or. și 20 gr. cat. În internat au fost 70 eleve; 56 gr. or. și 14 gr. cat.

Reuniunea învățătorilor români selăgeni va ținea adunarea sa generală anul acesta la 14 august n. în comuna Supurul-de-sus. Cu aceasta ocaziune se va aranjă și un bal sub patronajul dnei Maria Cosma n. Dragoș.

Adunare de învățători în părțile sătmărene. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din archidiaconatul părților sătmărene apărținător diecezei de Oradea-Mare, se va întruni în adunare generală la 9 august n. în comuna Nicopoiu, sub prezidiul dlui dr. Felician Bran, notar Ioan Irimiaș.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Ioan Coman*, absolvent de teologie și dșoara *Virgilia Dima*, fiica parocului Ioan Dima din Sita-Buzeu, Trei-Scaune, s'au fidațat. — Dl *Alexandru Dobrescu*, absolvent de teologie din dieceza Caransebeș și dșoara *Mărioara Popovici* din Barbos, s'au fidațat. — Dl *Ioan Boldor*, absolvent de teologie din Mureș-Uioara și dșoara *Anuța Hus* din Ciugudul-de-jos, s'au cununat la 24 iulie n. în biserica gr. cat. din Mureș-Uioara. — Dl *Antoniu Mandea* și dșoara *Elena Pandrea* se vor cunună în Cluj la 9 august în biserica gr. or.

Familia regală română la Iași. La toamnă, după marile manevre regale, cari se vor ținea în județul Botoșani, regele, regina, dimpreună cu întreaga familie regală vor merge la Iași pentru a luă parte la inaugurarea bisericilor Trei-Erarhi și Sf. Nicolae. Cu această ocazie MM. LL. vor fi găzduite în palatul metropolitan, care va fi complet restaurat și aranjat până la această dată. În legătură cu vizita ce familia regală o va face celei de-a doua capitale, comitetul teatral a luat dispoziția de a organiza trei reprezentații de gală la Teatrul Național, cu piesele: „Urlanda”, „În ziua scadenței” și „Mărioara”, toate trei opere ale gingașei poete Carmen-Sylva, Augusta suverană.

Istoria lui Ștefan-cel-Mare oprită. Ministrul de comerț al Ungariei a oprit transportarea pe poștele acestei țeri a cărții „Istoria lui Ștefan-cel-Mare” scrisă pentru poporul românesc de dl Nic. Iorga, distinsul istoric și profesor la universitatea din București.

Dl general-major Nicolau Cena, comandantul brigădei a treia de infanterie, a fost trecut la penzie, în urma cererii propriie, cu exprimarea prea năltei mulțămiri.

Nou avocat român în Arad. Dl dr. *Cornel Iancu*, nou avocat român, ș-a deschis cancelăria în Arad, József főherceg ut nr. 16.

Petrecere de vară. La *Reghin* curatoratul bisericiei gr. cat. române va aranjă în 10 august n. petrecere de vară în pavilionul din promenada orașului.

Mișcare împotriva pălărilor. În Englitera s'a început o mișcare împotriva pălărilor bărbaților, cum s'a făcut mai de mult împotriva corsetelor femești. „Societățile de cultură fizică“ au început „cruciata“ în Leeds. Chiar și la Londra, noua modă : aceea de a merge cu capul gol, pare a face progrese, zice „Daily Mail“. Comișii din capitală găsesc că e economic și interesant să se dispenseze de pălărie. „În toate zilele, pe la ceasurile cinci sau șase, se pot vedea „reformatori“ întorcându-se acasă cu capul gol, de-alungul Tamisei. Nu se știe încă succesul pe care-l va avea această mișcare împotriva pălărilor, — este sigur înse că ea există.

Călinarul săptămânei.

Ziua sapt.	Călinarul vechiu	Călin nou
Dum. 10 d. Rus. v. 1; Ev. inv. X; Ev. lit. Mat. c. 17, v. 14—23		
Duminecă 25	Ad. S. Ane	7 Caietan
Luni 26	M. Ermolan	8 Ciriac
Marti 27	(†) M. Pantilimon	9 Roman
Mercuri 28	Ap. Prochor	10 Laurentiu
Joi 29	M. Galinic	11 Susana
Vineri 30	Ap. Sila, Silvan	12 Clara
Sâmbătă 31	Drept. Eudochiu	13 Casian

Proprietar, redactor responsabil și editor
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

O cumpănă de casă gratuit.

Din cauza imbulzei mari de mărfuri în magazinul meu, furnizez cu preturi fabuloase de ieftine

mărfurile mele de argint mexican și anume :

- 6 cuțite de masă
- 6 furcițe
- 6 lingure
- 12 lingure de cafea
- 6 cuțite de desert
- 6 furcițe „ „
- 1 lingură de scos supă
- 1 „ „ laptă
- 2 elegante „feșnice de salon

46 bucăți la olaltă numai cu 6 florini 50 cruceri.

Alară de aceste fiecare cumpărător primește ca dar **gratuit și cu garanță o cumpănă de casă** de o putere de 12½ ch.

Argintul de Mexico este un metal alb și din lăuntru, pentru a cărei calitate primește garanță pe 25 ani. Expedarea se face sau trimițându-se banii înainte sau cu rambursă postală din magazinul european.

Auffenberg József

Budapest VI, Huszár-utza 6/F sz.

Pentru 5 coroane

trimit 4½ chile (cam 50 de bucăți) de

SĂPUN DE TOALETĂ

din flori de trandafir, lilie, iorgovan, viorele, rezeda, iazmin și lacrimioare. După primirea banilor sau cu rambursă postală, expediază

AUFFENBERG JÓZSEF

2—12

Budapest VI, Huszár-uteza 6/F sz.

BUMBERA IMRE

croitor civil și preotesc

Oradea-mare, noul Bazar,
de cătră teatru.

Am onoare a face cunoscut onorab. public și Rds. preoțimi, că am în magazin stofele cele mai noue și de calitatea cea mai bună, din cari gătesc haine de croiul cel mai modern și mai elegant.

În deosebi atrag atențiunea Rds. preoțimii asupra stofelor pe cari le țin numai pentru Rds. preoțime. Gătesc reverenzi, cimade și tot felul de vestminte preoțești atât pentru preoții gr. cat. cât și pentru cei greco-orientali.

Cerând sprijinul Rds. preoțimi, accentuez că principiul meu este : lucrul bun și prețul moderat, de la care nici odată nu me voi abate.

Recomandându-me on. public, rog să fiu onorat cu comande cât de multe.

Cu stimă înaltă

Bumbera Imre

(8—10)

croitor civil și preotesc.

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrășee afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

7—12

Diracțiunea.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. mai 1904.

Budapesta—Oradea—Predeal—București						București—Predeal—Oradea—Budapesta.					
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.
Budapesta	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	București	7 50	—	—	—	9 15
Szolnok	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal	3 32	—	—	—	1 12
Szajol	—	—	4 18	—	11 33	Brașov	5 00	—	—	—	2 18
P.-Ladány	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	Feldiora	7 48	—	5 8	—	2 45
Berettyó-Ujfalú	11 46	2 53	6 03	12 07	1 33	Homorod Kőhalom	8 27	—	5 58	—	3 15
M.-Peterd	—	3 5	—	1 00	—	Sigbișora	10 03	—	7 44	—	4 23
M.-Keresztes	—	3 16	—	1 14	—	Mediaș	11 40	—	9 45	—	5 49
Bihar-Püspöki	12 17	3 37	—	1 36	—	Kis Kapus	12 40	—	10 58	—	6 37
Oradea-Mare	12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Blaș	1 25	—	11 50	—	6 50
Oradea-Mare	12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Teiuș	2 16	—	12 40	—	—
Velența	12 48	4 17	—	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș)	2 21	—	12 58	—	—
F.-Oșorhei	12 59	4 28	—	2 42	—	Teiuș	3 02	—	1 42	—	7 35
Teleagd	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	—	3 38	8 48	2 07	—	8 6
Aleșd	1 43	5 08	7 28	3 23	3 05	—	3 58	9 07	2 29	—	8 22
Vad	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	—	4 20	9 30	2 51	—	8 54
Ciucea	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	—	4 27	9 37	2 58	—	—
Huedin	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	—	4 32	9 53	3 11	—	—
Jegenye	4 33	—	—	6 22	—	—	5 12	10 30	3 48	—	9 24
Cluș	5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	—	6 27	11 45	5 02	—	—
Cluș	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	—	6 48	12 07	5 24	—	10 46
Apahida	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	—	3 18	12 59	6 17	—	11 10
Ar. Gyéres	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	—	4 16	1 42	7 21	—	—
Sz. Kocsárd	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	—	4 52	2 13	7 58	—	12 23
M. Ujvár	7 29	11 03	1 58	11 40	—	—	5 35	2 44	8 37	—	12 55
Felvinț	7 35	11 12	2 07	11 50	—	—	6 33	3 24	9 31	—	1 37
Aiud	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	—	6 53	3 34	9 49	—	1 50
Teiuș	8 11	11 52	2 55	12 36	8 32	—	7 13	3 45	10 05	—	2 03
—	—	12 24	—	1 43	8 37	—	7 34	—	10 24	—	—
Küküllőszeg (Blaș)	—	1 07	—	2 28	9 5	—	7 44	—	10 33	—	2 26
Blaș	—	1 14	—	2 36	—	—	7 51	4 09	10 40	—	2 32
Kis Kapus	—	2 15	—	3 48	9 47	—	11 36	4 15	11 04	—	2 38
Mediaș	—	2 33	—	4 03	10 01	—	11 47	—	11 14	—	—
Sigbișoara	—	3 47	—	5 43	11 —	—	12 05	—	11 37	—	—
Homorod-Kőhalom	—	5 35	—	7 54	12 26	—	12 17	—	11 50	—	—
Feldiora	—	7 16	—	9 40	1 35	—	12 29	4 52	12 05	—	3 18
Brașov	—	8 —	—	10 25	2 09	—	1 45	5 39	1 19	—	4 03
—	—	11 —	—	—	2 19	—	—	—	—	—	—
Predeal	—	1 11	—	—	3 31	—	—	—	—	—	—
București	—	8 05	—	—	9 10	—	—	—	—	—	—

Oradea-Mare—Arad.

		Person.			
Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 45	6 53	
Ósi	"	10 30	4 56	7 9	
Less	"	10 48	5 15	7 20	
Cefa	"	11 03	5 34	7 58	
Salonta	"	11 26	6 02	8 46	
Kőtegyán	"	11 44	6 24	9 25	
Sarkad	"	11 54	6 33	9 31	
Giula	"	12 18	6 57	10 01	
Ciaba	sosește	12 37	7 18	10 30	
Ciaba	pleacă	2 05	7 29	4 32	
Chitighaz	"	2 34	7 57	5 03	
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05	

Arad—Oradea-Mare.

		Person.			
Arad	pleacă	5 10	11 25	9 30	
Chitighaz	"	6 14	12 34	10 54	
Ciaba	sosește	6 40	12 59	11 24	
Ciaba	pleacă	6 56	1 38	4 50	
Giula	"	7 19	2 02	5 26	
Sarkad	"	7 40	2 22	5 54	
Kőtegyán	"	7 51	2 32	6 10	
Salonta	"	8 20	2 57	7 02	
Cefa	"	8 40	3 15	7 31	
Less	"	9 02	3 33	7 54	
Ósi	"	9 19	3 49	8 16	
Oradea-Mare	sosește	9 34	4 00	8 31	

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii senni cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.